

52. MORAVSKÝ PODZIM

17. 10. 2023

19.00

BESEDNÍ DŮM

Hledání ztracené krásy

Mezinárodní hudební festival Brno / Brno International Music Festival

52. MORAVSKÝ PODZIM
52nd MORAVIAN AUTUMN

1.-22. 10. 2023

Hledání ztracené krásy

ÚT **17. 10. 2023** | **Besední dům** | 19:00

NE **1. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo
ZAHAJOVACÍ KONCERT
 A. P. HEINRICH Zpěv ducha divokého lesa
 BEETHOVEN Fantazie c moll
 PÄRT Credo
 SKRJABIN Prometheus (Symfonie č. 5 „Poema ohně“)
Polina Osetinskaja klavír
Slovenský filharmonický sbor
Filharmonie Brno
 dirigent **Dennis Russell Davies**
Cori O’Lan světelný design

PO **2. 10. 2023**, 19:00, Vila Tugendhat
ANTHONY PHILIP HEINRICH – AMERICKÝ BEETHOVEN
 BEETHOVEN 32 variací na vlastní téma c moll
 A. P. HEINRICH klavírní skladby
Pavel Farský klavír, průvodní slovo

ST **4. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
KREMERATA BALTICA
 POLJOVA Poselství jednomu obyčejnému člověku
 SCHNITTKE Koncert pro klavír a smyčce
 PELĚCIS Concertino bianco
 JANČEVSKIS Lignum
 MUSTONEN Triptych
Onuté Gražinyté klavír
Kremerata Baltica

ČT **5. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
ONUTÉ GRAŽINYTÉ – KLAVÍRNÍ RECITÁL
 SKRJABIN, MESSIAEN, ČIURLIONIS, REMESA,
 BACEVIČIUS, KAPRÁLOVÁ, BACEWICZ
Onuté Gražinyté klavír

PÁ **6. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
BALADY Z GOTINSKÉHO HÁJE
 BEETHOVEN písně
 J. A. ŠTĚPÁN Schwanenlied
 V. J. TOMÁŠEK Lenora
Martina Janková soprán
Dennis Russell Davies klavír
Taťjana Medvecká recitace

SO **7. 10. 2023**, 20:00, Kryt 10-Z, Husova
REINER(KACE)
 REINER Tři písně milostné, Listopadové popěvky,
 Esther, Květovaný kůň
Aida Mujačić zpěv, klavír
 dramaturgie projektu **Pavel Straka**
 NE **8. 10. 2023**, 20:00, kostel sv. Janů, Minoritská
RENASANCE POLSKÉHO BAROKA
 ZIELEŃSKI Offertoria et communiones totius anni
Wrocław Baroque Ensemble
 dirigent **Andrzej Kosendiak**

ÚT **10. 10. 2023**, 19:30, kostel sv. Augustina,
 náměstí Míru
SMUTEK UTEK?!
 MESSIAEN Louange à l’Éternité de Jésus
 KOPELANT Karak
 JANÁČEK Pohádka, Sonáta
 SMOLKA Smutek utek
 MESSIAEN Louange à l’Immortalité de Jésus
Jiří Bárta violoncello, **Terezie Fialová** klavír

ČT **12. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
SÓLO PRO SKLENĚNOU HARMONIKU
 REJCHA Gelegenheitskantate
 CIMAROSA De terra amica
 REJCHA Abschied der Johanna d’Arc von ihrer
 Heimath
 HASSE L’Armonica
Joanna Moskowicz soprán
Christa Schönfeldinger skleněná harmonika
Barbara Maria Willi recitace, cembalo
Brno Rejcha Collegium 2023
Filharmonie Brno, dirigent **Jonathan Cohen**

PÁ **13. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo
TAK PRAVIL ZARATHUSTRA
 SCHUMANN Overture, Scherzo a Finále
 BOLCOM Klavírní koncert č. 2
 MOZART Maurerische Trauermusik
 R. STRAUSS Also sprach Zarathustra
Emanuele Arciuli klavír
Symfonický orchestr rozhlasu MDR Lipsko
 dirigent **Dennis Russell Davies**

NE **15. 10. 2023**, 21:00, Katedrála svatých Petra
 a Pavla, Petrov
NEKLID ISLANDSKÉHO KLIDU
 JÓHANNSSON Virðulegu forsetar
Adam Wiltzie syntezátor, elektronika
 členové **Moravia Brass Band**
 dirigent **Chuhei Iwasaki**

ÚT **17. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
HLEDÁNÍ ZTRACENÉ KRÁSY
 M. BRUNNER Moving Silhouettes
 MARTINAITYTĚ Hledání ztracené krásy...
Trio Bohémo

ST **18. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
HISTORICKÝ BRAHMS & SOUČASNÝ SILVESTROV
 SILVESTROV Kýchovitá hudba, Čtyři kusy, Nostalgie,
 Dva kusy, Visník-1996
 BRAHMS Šest kusů, Tři intermezza, Dvě rapsodie
Alexej Ljubimov klavír

NE **22. 10. 2023**, 19:00, Janáčkovo divadlo
ZÁVĚREČNÝ KONCERT – PARTNERSKÁ POZNAŇ
 PENDERECKI Tři kusy ve starém slohu, Adagietto,
 Violový koncert
 KAPRÁLOVÁ Suita rustica
 SZYMANOWSKI Houslový koncert č. 2
Milan Paľa viola, housle
Poznaňská filharmonie
 dirigent **Łukasz Borowicz**

NOVÝ SVĚT MORAVSKÉHO PODZIMU

ČT **19. 10. 2023**, 19:00, foyer, nádvoří a půdní
 prostory Besedního domu
MEZI NEBEM A ZEMÍ

PÁ **20. 10. 2023**, 19:00, Divadlo na Orlí
LIDSKÝ HLAS

SO **21. 10. 2023**, 19:00, Besední dům
JANÁČKŮV AKADEMICKÝ ORCHESTR

DOPROVODNÝ PROGRAM

ÚT **3. 10. 2023**, 19:00, CO.LABS, Kounicova 20
PSÍ SVĚT, dětská opera

SO **7. 10. 2023**, 15:00–17:00, Besední dům
KVĚTOVANÝ KŮŇ
 workshop s Aidou Mujačić

PO **9. – ÚT 10. 10. 2023**, FF MU, Arne Nováka 1
57. MEZINÁRODNÍ HUDEBNĚVĚDNĚ
KOLOKVIUM BRNO
 Nové cesty opery

ÚT **10. 10. 2023**, 18:00, Klafé, Klácelova 1a
LEOŠ JANÁČEK A POZDNÍ OBROZENÍ NA MORAVĚ
 prezentace knihy Miloše Zapletala

ČT **12. 10. 2023**, 17:30, Besední dům
ANTOINE REICHA
 prezentace knihy

SO **14. 10. 2023**, 21:00, Červený kostel
POSLEDNÍ POHANSKÉ OBŘADY

ÚT **17. 10. 2023**, 18:00, Besední dům
BESEDA SE SKLADATELEM
MARTINEM BRUNNEREM

MARTIN BRUNNER

Moving Silhouettes (Pohyblivé siluety), skladba na objednávku festivalu, světová premiéra /
commissioned by the festival, world premiere | 10'

ŽIBUOKLÉ MARTINAITYTĚ

Prarasto grožio beiėškant... (Hledání ztracené krásy...)

audiovizuální novely pro klavírní trio, elektroniku a video, česká premiéra

In Search of Lost Beauty...

audiovisual novellas for violin, cello, piano, electronics and video, Czech premiere | 70'

1. Prelude (subliminal)
2. Blue
3. Ephemeral
4. Longings in Perpetual Motion
5. Interlude (transient)
6. Serenity Diptychs
7. Shadows of Memories
8. Interlude (fleeting). „Je ne sais quoi“
9. Inhabited Silences
10. Postlude (evanescent)

Trio Bohémo:

Matouš Pěruška housle / violin

Kristina Vocetková violoncello / cello

Jan Vojtek klavír / piano

VELVYSLANECTVÍ LITVY
PRAHA

Pod záštitou Laimonase Talat-Kelpši, velvyslance Litevské republiky v České republice.
Under the auspices of Laimonas Talat-Kelpša, Ambassador of the Republic of Lithuania
to the Czech Republic.

Koncert se uskuteční bez přestávky.

Když člověk vejde do pařížské galerie Musée de l'Orangerie, najde v ní mimo jiné obrazy lekninů od impresionisty Clauda Moneta: vodní rostliny spočívají na jemně zvlněné hladině jezírka, na níž se jejich květy zároveň s lehkým nepokojem odrážejí. Velkolepé rozměry plátna nenápadně kontrastují s křehkostí námětu, jež nelze v jeho věčném pohybu nikdy dokonale zachytit. Malíř jako by vystříhl pouze ojedinělá políčka z dlouhého filmu natočeného v extrémně širokoúhlém formátu. Pomyslný film se začne odvíjet v hlavě každému, kdo se před Monetovými díly zastaví. Vidí však před sebou jen statické výseky světa zachycující pouhé setiny sekundy, které v minulosti ještě nikdy nenastaly a v budoucnosti se již nikdy nezopakují. Právě takové okamžiky hledá i litevská skladatelka **Žibuoklé Martinaitytė** (1973) a vybízí k tomu také publikum.

Její kompozice **Hledání ztracené krásy...** (2016) patří k těm, které se pomyslnou sérii pomíjivých obrazů pokouší přetavit do komplexního smyslového i mentálního zážitku – více než do pouhého hudebního díla v úzkém slova smyslu. Obsazení housle, violoncello, klavír, elektronika a video řekne jen málo o tom, co by se mělo v průběhu provedení odehrát. Podtitul „audiovizuální novely“ už však přece jen trochu lépe napovídá, o co litevské skladatelce opravdu šlo: Martinaitytė sama poznamenává, že *Hledání ztracené krásy...* nevzniklo v Paříži náhodou. Sedmdesátiminutová stopáž evokuje široký záběr Monetových pláten, skladatelka však uvádí ještě další ideové zdroje své práce.

Odvolává se na anglickou spisovatelku Virginii Woolf (1882–1941), jejíž dílo nepřestává provokovat a inspirovat současné umění: od opery *Orlando* rakouské skladatelky Olgy Neuwirth až po román Michaela Cunninghama a stejnojmenný hollywoodský blockbuster *Hodiny* (hudba Philip Glass), který se rovněž dočkal operní podoby. Martinaitytė však neusilovala o ztvárnění literární předlohy, ale odvolává se na úvahu, v níž spisovatelka rozlišuje mezi „okamžiky bytí“ a obyčejnými okamžiky. O ty první jde skladatelce především, ale nehledá je v exotice ani na exkluzivních místech. Snaží se je vystopovat v každodennosti, která ji obklopuje a zdánlivě se skládá výhradně z obyčejných chvil.

Martinaitytė přitom stírá hranice mezi skutečností a jejím odrazem, jak jí k tomu přivedl Monetův obraz. Zároveň jako by ale narážela na nejistotu lidského poznání i klamnou iluzi vnějšího světa, jak jí popisují už staré indické texty. Stejně tak by mohla citovat i čínského klasika Li Tai Po, jenž v jedné ze svých básní pozoroval porcelánový pavilon s veselou společností – to vše obrácené vzhůru nohama na hladině jezera. V Paříži skladatelka podobným způsobem pozorovala fragmenty katedrály Notre-Dame rozříštěné po dešti do spousty kaluží.

Vedle filosofujících meditací nad pomíjivostí a nezachytitelností skutečnosti však Martinaitytė klade důraz na krásu. Cituje americkou malířku Agnes Martin (1912–2004), pro kterou představovalo přemýšlet o umění to stejné jako přemýšlet o krásě: „Krása představuje tajemství života. Nachází se však v mysli, nikoli ve zraku. V mysli máme vědomí dokonalosti, které nás vede dál.“ Zdá se, jako by z povzdálí nenápadně přizvukoval také oduševnělý estét Oscar Wilde, který si jen na chvíli odpustil svoji typickou ironii.

Série audiovizuálních novel *Hledání ztracené krásy...* má celkem deset částí, hraje se bez přestávk a plynule přechází z jednoho úseku do druhého. V centru kompozice stojí klavírní trio, které se stává organickou součástí dalších zvukových i obrazových vrstev. Party živých hráčů jsou časově přesně navázány na elektronickou i vizuální stopu. Účelem není odehrát koncert, ale vtáhnout obecenstvo do světa, kde vjemy působí jinak než obvykle, čas se rozpouští ve zvukovém prostředí a obrazy dávají zapomenout na neskutečnou zvukovou hloubku nepočteného obsazení. *Hledání ztracené krásy...* nelze s čistým svědomím označit jako komorní kompozici, i když k tomu malý počet účinkujících svádí. Imerzivní dílo, které skladatelka zkomponovala v průběhu pařížského tvůrčího pobytu, mělo premiéru 6. října 2016 v hlavním litevském městě Vilnius.

Co se může stát, když zpomalíte a ztišíte svou mysl? Martinaityté klade tuto řečnickou otázku i řadou dalších skladeb, v nichž kombinuje mnohvrstevnatou zvukovou představivost a táhlé pasáže narušuje náznaky minimalistických vzorců. Proplétá hudební vrstvy s nesmírnou kultivovaností, ale při domácím poslechu s řádně vytočeným „volume doprava“ by v jejich kompozicích mohli najít uspokojení i milovníci drone metalu. Na rozdíl od jeho chmurného basového hučení se však hudba Martinaityté vznáší do výšky, jako by plula na lehce nafouknutém vzduchovém polštáři.

Tajemné kouzlo posilují i litevské kořeny její hudby, které se podle skladatelky projevují ve výběru harmonií. Specifické intonace slyší zakódovány v jazyce a také v lidové hudbě, takže určité intervaly jsou jí velmi blízké a přirozené k nim tíhne. Její výběr hudebních intervalů podléhá jistému „gravitačnímu centru“, ačkoliv to neumí racionálně zdůvodnit. „Myslím, že vnímání hudby ovlivňují i zvuky okolí,“ poznamenala k tomu skladatelka: „Nedávno jsem byla v Portoriku, kde jsem slyšela stromové žáby kvákat v malé septimě. Kdybych žáby kvákající ve stejném intervalu slyšela každý den, nepochybuji, že by v mé hudbě znělo něco podobného, ale naši litevští ptáci cvrlikají v terciích a intonace je obvykle sestupná. To je také naše hudba.“

Pro většinu kompozic od Martinaityté je charakteristické, že na jejich zvukovou hloubku nemá velikost obsazení skoro žádný vliv. V komorním ansámblu je však dobře patrné, jak pečlivě a detailně zachází s tóny vyluzovanými přímo na struny klavíru, s jakou vynalézavostí a rozmanitostí předepisuje houslím i violoncellu různé typy smyků. Účinek přesné zvukové představy pak ještě násobí lehké zesílení akustických nástrojů, které se přirozeněji pojí s elektronickou stopou vytvořenou z konkrétních zvuků – jako by do sálu pronikaly ozvěny z celého světa najednou.

Hudba je pro Martinaityté klíčem ke všemu. Odemyká jí všechna tajemství existence, protože skrze zvuky dokáže vnímat mnohem větší množství existenciálních rovin než skrze jiné zážitky. „Svět hudby je velmi mnohvrstevnatý a člověk v něm může vidět tolik věcí,“ vysvětluje skladatelka, podle níž je v hudbě obsažena celá historie a dědictví lidstva: „Při poslechu hudby napsané před několika sty lety lze pochopit mnohem více o tehdejšímu stavu světa než při čtení knihy, která jej popisuje slovy. Právě díky neverbálnímu vyjádření, díky síle přímého prožitku rozšiřují hudební zvuky prostor lidského vnímání do neomezených rozměrů. Jestliže slova jasně vymezují hranice, zvuky je naopak stírají. Hudba je pro mě vyjádřením nekonečné svobody.“

Do rozmlžených a zároveň neodolatelných světů skladatelky Žibuoklé Martinaityté, které vzešly z pařížských galerií i kaluží, doprovodí publikum světová premiéra kompozice **Moving Silhouettes** – *Pohyblivé siluety* – od **Martina Brunnera** (1983). Skladatel a klavírista známý především z jazzových souvislostí se ve své hudbě vydává do éterických krajin s opakovanými a nenápadně obměňovanými motivy. Představa siluet pohybujících se možná v mlžném oparu, možná v podvečerním šeru, se Brunnerovi objevila v průběhu práce na skladbě a zřejmě poté ovlivnila její výslednou podobu.

Boris Klepal

Claude Monet © RMN-Grand Palais (Musée de l'Orangerie) / Michel Urtado

Trio Bohémo

Trio Bohémo vzniklo v roce 2019. Jeho členy jsou **Matouš Pěruška** – housle, **Kristina Vocetková** – violoncello a **Jan Vojtek** – klavír. Navzdory tomu, že jsou všichni členové z České republiky, potkali se až během studií v maďarské Budapešti a krátce nato se rozhodli zformovat klavírní trio.

Již po několika měsících od svého založení obdrželi druhou cenu na prestižní soutěži Gianni Bergamo Award ve švýcarském Luganu. Na základě tohoto soutěžního úspěchu obdrželi pozvání ke spolupráci s italskou společností Le Dimore del Quartetto, která jim později udělila cenu Soubor roku 2021. V létě 2021 obdrželi na ISA Festivalu v Rakousku cenu za nejlepší interpretaci díla Vídeňského klasicismu, Bohuslava Martinů a České moderní komorní hudby. O pár dní později vyhráli Mezinárodní soutěž Filippo Nicosio Award v Itálii. V září 2021 trio vyhrálo první cenu a cenu publika na Mezinárodní soutěži Johannes Brahms v Rakousku a v říjnu 2021 se stali vítězi mezinárodní soutěže Parkhouse Award v Londýně. V roce 2022 byli vybráni do Britten-Pears Young Artist Programme a v únoru 2022 byli hosty In Tune show v BBC Radio 3. V březnu 2022 získali první cenu a cenu za nejlepší provedení skladby S. Vainiunase na Mezinárodní soutěži Stasyse Vainiunase v litevském Vilniusu. O týden později získali v Německu na Mezinárodní soutěži Joseph Joachim druhou cenu (první cena nebyla udělena) a cenu za nejlepší provedení moderní skladby. V létě 2022 jim byla udělena cena pro nejlepší komorní soubor s klavírem na ISA Festivalu v Rakousku. V březnu 2023 trio získalo cenu za nejlepší interpretaci skladeb Josepha Haydna a cenu publika na mezinárodní soutěži komorní hudby Joseph Haydn Wettbewerb ve Vídni. V červnu 2023 byla triu udělena Cena Českého spolku pro komorní hudbu. V červenci 2023 trio získalo třetí cenu a cenu publika na Melbourne International Chamber Music Competition v Austrálii.

V sezoně 2022/2023 debutovalo v londýnské Wigmore Hall, ve Stoller Hall v Manchesteru, v Solti Hall v Budapešti a představilo se mimo jiné na festivalech jako je Shaldon Festival (Anglie), Classix Festival (Rumunsko) nebo na dalších koncertech v Německu, v Rakousku, v Itálii nebo v Anglii. V sezoně 2021/2022 trio debutovalo ve vídeňském Musikvereinu a představilo se na mezinárodních festivalech jako Pražské jaro, Gent Festival van Vlaanderen (Belgie), Schwarzwald Musikfest (Německo) nebo Lago Maggiore Musica (Itálie).

V letech 2020–2022 byli členy European Chamber Music Academy, kde pracovali pod vedením nejlepších evropských profesorů jako např. Johannes Meissl, Hatto Beyerle, Patrick Jüdt nebo Avedis Kouyoumdjian.

Díky štědré podpoře Dr. Jana Telenského hraje Matouš na výjimečné housle z dílny Matteo Goffrillera.

Více na www.triobohemo.com

Paintings of water lilies by the French impressionist Claude Monet inspired the Lithuanian composer **Žibuoklė Martinaitytė** (1973) to create a series of ten audio-visual novellas, ***In Search of Lost Beauty***... At the centre of the composition is a piano trio, which becomes an organic part of the other auditory and pictorial layers. The live players' parts are exactly synchronised with the electronic and visual tracks. The purpose is not to play out the concert but to draw the audience into a world where perceptions work differently from the ordinary, time dissolves in a sound environment and pictures help us forget the incredible depth of sound created by so few musicians.

The chamber ensemble makes it quite apparent how carefully and minutely the composer treats the tones coaxed directly from the piano strings, and what inventiveness and variety she applies when defining the bowing of the violin and the cello. The effect of the precise sound idea is then augmented by the slight amplification of the acoustic instruments, blending naturally with the electronic track made up of concrete sounds – it is as if the echoes of the outside world were penetrating the walls of the concert hall.

Following the audience into the dreamlike yet irresistible realms of Žibuoklė Martinaitytė will be the world premiere of ***Moving Silhouettes*** by **Martin Brunner** (1983). A vision of silhouettes, moving perhaps in a misty haze, perhaps in a dusky twilight, appeared to Brunner as he worked on the composition and clearly influenced its character and naturally also found its way to the work's title.

Trio Bohémo was founded in 2019, when **Matouš Pěruška** (violin), **Kristina Vocetková** (cello) and **Jan Vojtek** (piano) met while studying at the Franz Liszt Academy of Music in Budapest. The young ensemble has won a string of international awards and had its debut at Vienna's Musikverein and at London's Wigmore Hall.

Boris Klepal, translated by Štěpán Kaňa

STATUTÁRNÍ MĚSTO BRNO FINANČNĚ PODPORUJE FILHARMONII BRNO, PŘÍSPĚVKOVOU ORGANIZACI

B | R | N | O

FILHARMONII BRNO A FESTIVAL FINANČNĚ PODPORUJÍ

DĚKUJEME ZA PODPORU A SPOLUPRÁCI

PARTNERSKÉ HOTELY FILHARMONIE BRNO

Vydala / Published by: Filharmonie Brno

Text / Text by: Boris Klepal

Grafický návrh / Design by: B tým s.r.o.

Grafická úprava, sazba / Typesetting by: Ingrid Králíková

Redakční uzávěrka / Information correct as of: 10. října 2023 / 10 October 2023

Filharmonie Brno, příspěvková organizace / contributory organisation

MHFB Moravský podzim / BIMF Moravian Autumn

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, Česká republika / Czech Republic

www.filharmonie-brno.cz

www.moravsky-podzim.cz

+420 539 092 839, lucie.snajdrova@filharmonie-brno.cz

manažerka festivalu / festival manager

+420 539 092 811, predprodej@filharmonie-brno.cz

prodej vstupenek / ticket office

Změna programu vyhrazena. / Programmes are subject to change.

**Filharmonie
Brno Philharmonic**

www.moravsky-podzim.cz